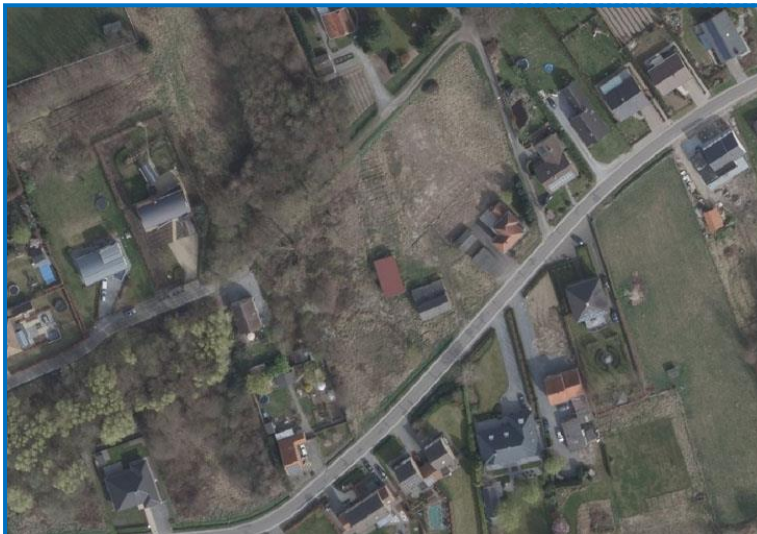

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

TREMELO - MOORSEMSESTRAAT

A. DEVROE, G. BERVOETS & J. WIJNEN
MEI 2018

COLOFON

COLOFON

Project

Archeologienota – Tremelo, Moorsemsestraat

Opdrachtgever

Leo De Troeyer namens familie Van Vlasselaer
Het Moer 2
2221 Heist-op-den-Berg

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2018 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever. Dit met uitzondering van de door de architect aangeleverde plannen. Deze blijven eigendom van deze laatste.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Inleiding	2
2.2. Administratieve gegevens	3
2.3. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	3
2.4. Motivering onderzoeksstrategie	4
2.5. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	4
2.6. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk.....	6
3. Figurenlijst	7

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Op basis van het bureauonderzoek en het landschappelijk bodemonderzoek is besloten dat het archeologisch potentieel van het projectgebied hoog is. Het projectgebied is gesitueerd langs een oude verbindingsweg ten zuiden van de Balenberg. Binnen het projectgebied bevindt zich een 18de-eeuwse boerderij waarvan het stalgedeelte nog bewaard is en mogelijk voorlopers heeft gekend. De bodemkaart geeft eveneens weer dat het terrein geschikt is voor permanente bewoning en landbouw en bovendien zijn de eventueel bewaarde archeologische sporen door het voorkomen van een plaggenbodem goed beschermd. Het archeologisch potentieel wordt verder bevestigd door de vondst van enkele metalen voorwerpen uit het finaal-neolithicum op 150 m van het projectgebied.

In de nabije omgeving zijn bovendien geen proefsleufonderzoeken of archeologische opgravingen uitgevoerd, waardoor de kenniswinst dan ook groot is.

De toekomstige verkaveling zal de eventueel aanwezige archeologische resten verstoren. Exacte bouwplannen zijn nog niet gekend zijn, maar het projectgebied wordt versnipperd en bebouwd. Daarnaast zorgt het bouwrijp maken van het terrein, de aanleg van wegenis, nutsleidingen voor bijkomende verstoringen.

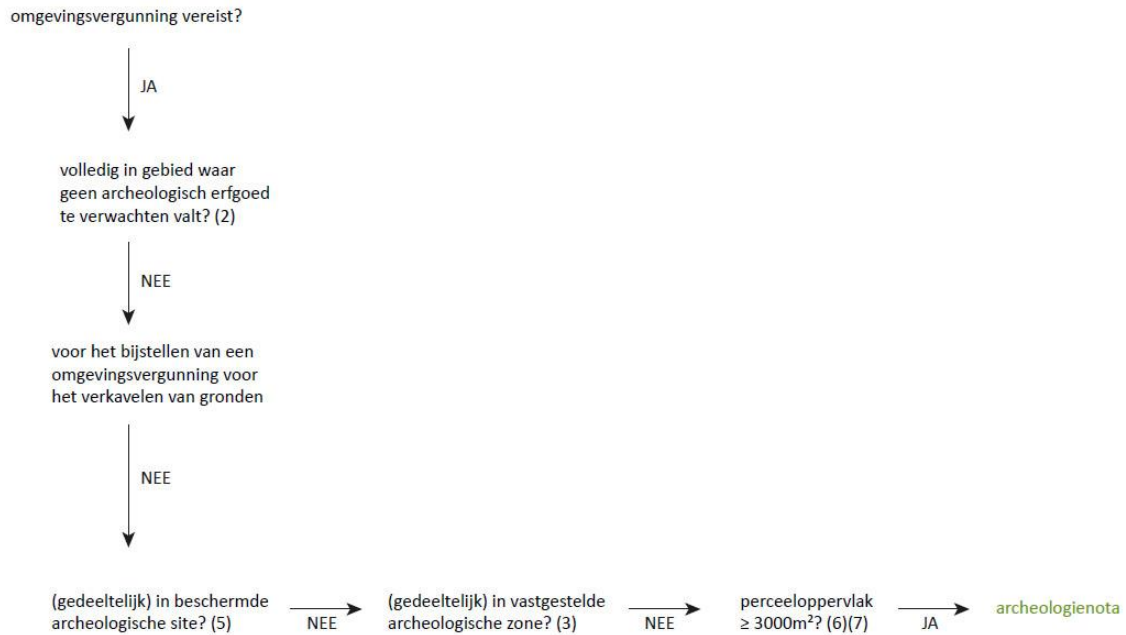
Gezien het archeologisch potentieel, de geplande werken en de kenniswinst is bijkomend onderzoek voor heel het projectgebied noodzakelijk.

Het bijkomend onderzoek zal via een uitgesteld traject verlopen aangezien het terrein deels bebouwd en bebost is waardoor de uitvoering van de voorgestelde onderzoeksstrategie momenteel niet mogelijk is.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. INLEIDING

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een verkavelingsvergunning waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.2. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. (A. Devroe 2017)

2.2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Locatie: Vlaams-Brabant, Tremelo, Moorsemsestraat

Bounding box: Punt 1 (N) X: 177415.723 Y: 187666.623

Punt 2 (O) X: 177441.177 Y: 187596.407

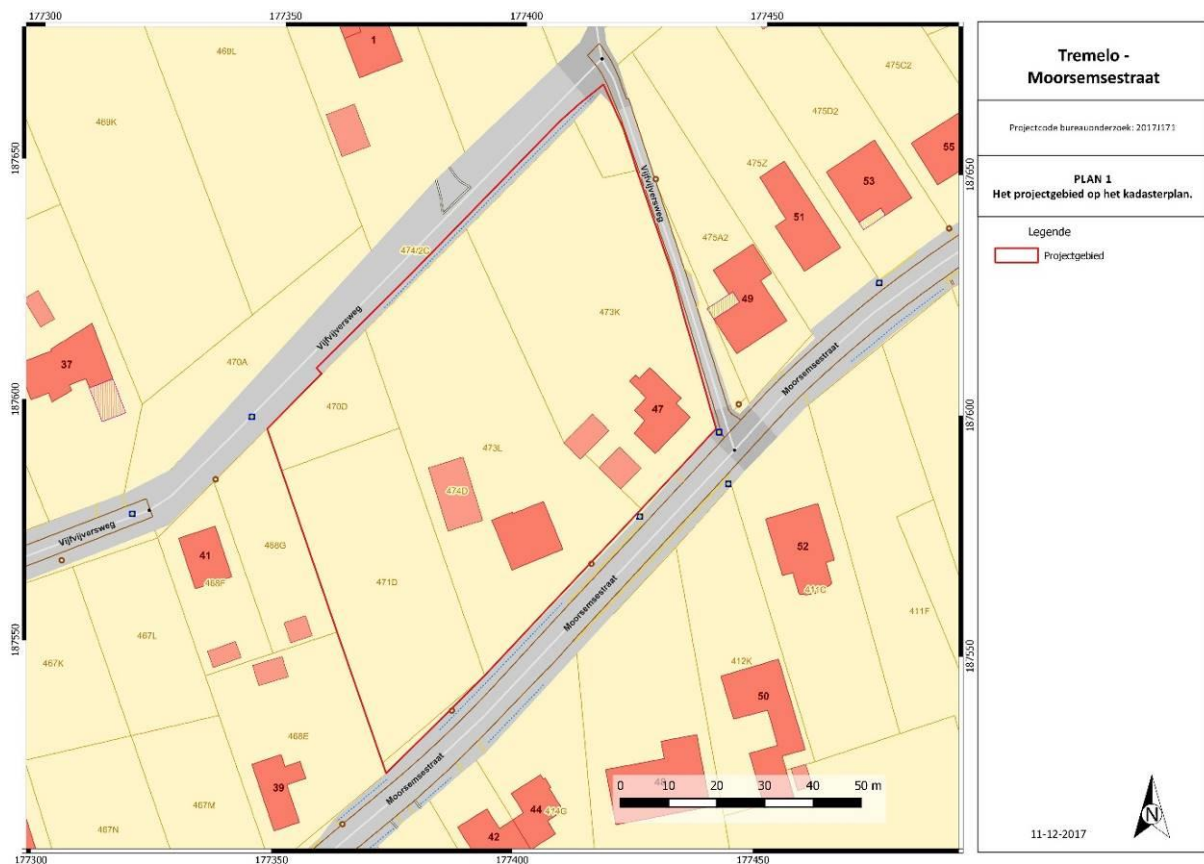
Punt 3 (Z) X: 177373.553 Y: 187523.508

Punt 4 (W) X: 177347.947 Y: 187595.145

Kadaster: Tremelo, afdeling 2, Baal, sectie D, percelen 470D, 471D, 473K, 473L, 474/2C (partim), 474D

Oppervlakte projectgebied: ca. 6870 m²

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 6870 m²

Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

2.3. VRAAGSTELLING EN ONDERZOEKSDOELEN

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Op basis van het bureauonderzoek kon niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet, maar via dit onderzoek kan het archeologisch potentieel nagegaan worden.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?

- In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?
- Komen de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek overeen met de bodemkundige resultaten (profielen) van het proefsleuvenonderzoek?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?
- Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten en/of vraagstellingen verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

2.4. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Een landschappelijk bodemonderzoek waarbij de gaafheid van het bodemprofiel geverifieerd wordt is reeds uitgevoerd. Het is de aangewezen methode om grote verstoorde zones en zones met een verhoogde kans op steentijdsites af te bakenen. Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek zijn geen verstoorde zones gekarteerd en is er geen verhoogde kans op de aanwezigheid van steentijdsites vastgesteld. Als volgende onderzoeksstap wordt bijgevolg een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven geadviseerd. Proefsleuven zijn de meest efficiënte manier om in landelijke context een goed beeld te verkrijgen van het archeologisch potentieel.

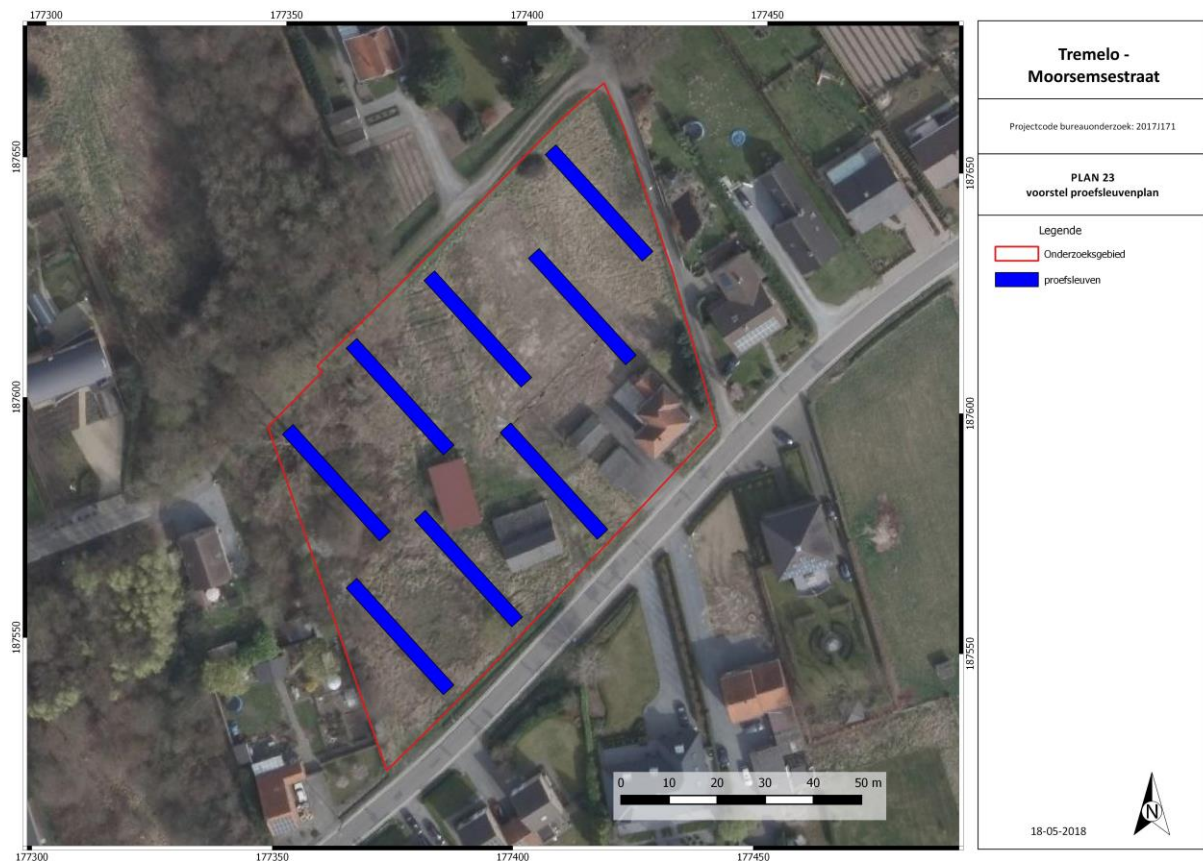
2.5. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Het onderzoeksgebied (ca. 6870 m²) dient door middel van parallelle proefsleuven onderzocht worden. Vooraleer men tot de aanleg van de proefsleuven kan overgaan dient het huidige bos gerooid te worden. De begroeiing wordt tot op maaiveldhoogte verwijderd (de stonken dienen te blijven zitten of worden ondiep gefreesd). Aangezien de beschikbare ruimte voor het proefsleuvenonderzoek voldoende groot is om een gefundeerde uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische waarden en om extra sloopkosten te vermijden is in overleg met de opdrachtgever overeengekomen om de proefsleuven aan te leggen in de niet bebouwde zones van het onderzoeksgebied. Om een regelmatig spreiding tussen de bestaande bebouwing te bekomen

wordt geadviseerd om 8 sleuven met een breedte van 3 m en een lengte van 30 m in noordwest-zuidoostelijke richting aan te leggen. Een sleufbreedte van 3 m laat bovendien ook beter toe om proto-historische sporen of een patroon van dergelijke sporen in het vlak te herkennen.

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt enkel uitgevoerd in omstandigheden die toelaten om de handelingen uit de Code van Goede Praktijk uit te voeren op een wijze zoals ze daarin beschreven zijn.

Er zal minstens 10% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site of lege zones te bekomen. Indien afgeweken wordt van de richtlijnen betreffende de positie van proefsleuven en/of de aanleg van de bijkomende uitbreidingen wordt dit duidelijk gemotiveerd in het Verslag van Resultaten van het proefsleuvenonderzoek.

Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan. (A. Devroe 2018)

De aanleg van de sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van de werkputten en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals

waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om de interpretatie van het spoor te verifiëren en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt een profielput aangelegd. De spreiding van de profielputten gebeurt op een wijze die toelaat de bodemopbouw van heel het onderzoeksgebied te beschrijven. De referentieprofielen worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Elk vlak wordt met de metaaldetector geprospecteerd overeenkomstig de bepalingen in de Code van Goede Praktijk. De aanwezigheid van een steentijdsite kan niet uitgesloten worden. Tijdens het vooronderzoek dient er daarom aandacht geschonken te worden aan concentraties van lithische artefacten. Indien lithische vondsten aangetroffen worden dient ingeschat te worden of het om verspreide vondsten gaat of om een activiteitszone. Steentijdvondsten worden driedimensionaal ingemeten. Deze vondsten en concentraties worden aan een specialist voorgelegd om een verdere waardering van het terrein te bekomen. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plasticfolie zodat ze, indien er een vervolgonderzoek volgt, niet verder worden aangetast of vergraven vooraleer ze verder onderzocht worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.6. VOORZIENE AFWIJINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. (A. Devroe 2017).....	2
Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.).....	3
Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan. (A. Devroe 2018).....	5